

राजमा एकात्मिक व्यवस्थापन

डॉ. हनुमान गरुड
विषय विशेषज्ञ (कृषिविद्या)
कृषी विज्ञान केंद्र, खामगाव

डॉ. भैर्यासाहेब गायकवाड
विषय विशेषज्ञ (किटकशास्त्रज्ञ)
कृषी विज्ञान केंद्र, तुळजापूर

राजमा या पिकाखालील क्षेत्र वाढताना दिसत आहे या पिकाची वाढ १५ ते ३५ अंश तापमानामध्ये अतिशय चांगल्या प्रकारे होत असल्यामुळे मराठवाड्यात हे पीक रबी हंगामामध्ये घेणे आर्थिक दृष्ट्या फायदेशीर आहे

जमीन:

या पिकासाठी मध्यम ते भारी पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी जमीन निवडावी.

सुधारित वाण:

खालील सुधारित वाणांची निवड करावी.

अ क्रं	वाण	प्रसारण वर्ष	पिकाचा कालावधी	वैशिष्ट्ये
१	मुठा (एचपीआर-३५)	१९९२	६५-७०	लवकर तयार होणारा वाण, तांबूस गुलाबी ठिपक्यांचे दाणे उत्पादन विव/हे-१८-२०
२	वरुण	२००१	६५-७०	लवकर तयार होणारा वाण, अधिक उत्पादन उत्पादन विव/हे-२०-२५
३	फुले राजमा	२०१६	६५-७०	लवकर तयार होणारा वाण, अधिक उत्पादन उत्पादन विव/हे-२०-२५

बियाणे:

२५ किलो प्रती एकर

बिजप्रक्रिया:

खोडमाशी, मरुगे व करपा रोगाच्या नियंत्रणासाठी अझोक्सीस्ट्राबिन २.५ + थायोफिनेट मिथाईल ११.२५ % + थायोमिथोक्साम २५ % वार्डन/ इलेक्ट्रॉन / कस्केड ०.५ मिलि प्रती किलो बियाणे याप्रमाणे बिजप्रक्रिया करावी.

पेरणीचे अंतर:

दोन ओळीतील अंतर हे ४५ सेमी व दोन रोपातील अंतर हे १० सेमी ठेवावे.

पेरणीची वेळ:

२० ऑक्टोबर ते १५ नोव्हेंबर

भरखते:

चांगले कुजलेले शेणखत किंवा कंपोस्ट खत हेक्टरी २५ - ३० बैलगाड्या वापरावे.

रासायनिक खताची मात्रा:

विद्यापीठाची शिफारस ६०:८०:०० किलो नत्र स्फुरद पालाश /हेक्टरी म्हणजेच लागवडीच्या वेळी प्रती एकरी ५० किलो डिएपी किंवा १०० किलो १२:३२:१६ तसेच पेरणीनंतर २० दिवसांनी ३० किलो युरिया द्यावा.

दुस्यम व सूक्ष्म मूलद्रव्ये:

पेरणीवेळी सल्फर १० किलो प्रती एकरी व सूक्ष्म मूलद्रव्ये ब्रेड -१ हे १० किलो.

विद्राव्य खताच्या फवारण्या:

पेरणीनंतर २५ ते ३० दिवसांनी १९:१९:१९, ५० ग्राम प्रती १० लीटर पाणी त्याचप्रमाणे शेण मध्ये दाणे भरण्याच्या अवस्थेत ००:५२:३४- ५० ग्राम प्रती १० लीटर पाणी घेऊन फवारणी करावी.

तण व्यवस्थापन:

पीक २० ते २५ दिवसाचे असताना पहिली कोळपणी टीआर ३० ते ३५ दिवसाचे असताना दुसरी कोळपणी करावी. उगवणपूर्व तण नाशकामध्ये पेरणीनंतर २४ तासाच्या आत पेंडीमेथालीन ४० मिलि प्रती १० लीटर पाणी याप्रमाणे फवारणी करावी. फवारणी च्या वेळी जमिनीत पुरेसा ओलावा असणे आवश्यक असतो. पेरणीनंतर पीक ४५ दिवसापर्यंत तणविरहित ठेवावे.

पाणी व्यवस्थापन:

हे पीक बागायती असून या पिकासाठी रबी हंगामात ४ ते ५ पाणी देणे आवश्यक आहे.

पहिले पाणी - १० ते १५ दिवसांनी

दुसरे पाणी - २५ ते ३० दिवसांनी

तिसरे पाणी - ४५ दिवसांनी

चौथे पाणी - ६० दिवसांनी

पाणी देण्यासाठी तुषार सिंचन पद्धतीचा अवलंब करावा.

(संपर्क: +९१ ७५८८६७७९८३

९४२०४५९८०८)

